

ДО 200-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

УДК 94(477) (092)

Вікторія Карпенко

Т. Г. ШЕВЧЕНКО І МЕЦЕНАТСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ РОДИНИ СИМИРЕНКІВ

Доброчинна діяльність на теренах України має давнє коріння, нею займалися навіть цілі родини. Родина Симиренків були одними з найбільших меценатів другої половини XIX – початку XX ст. Розпочали цей вид діяльності вони, надавши фінансову допомогу Тарасу Григоровичу Шевченко. Стаття є розвідкою стосунків представників родини Симиренків з Т. Шевченко. Розповідається про подорож поета Черкащиною, перебування у Млісві, відвідання цукрового заводу. Наводяться цитати з його листів, висвітлюються аспекти їх співпраці та наслідки для родини Симиренків, Кобзаря та суспільства в цілому.

Ключові слова: меценатство, Платон Симиренко, Тарас Григорович Шевченко, підприємці, заслання.

Розвиток суспільства характеризується суттєвими змінами у політичній, соціально-економічній і культурній сферах. На останню уже впродовж багатьох десятиліть виділяється незначне державне фінансування. За таких умов особливого осмислення набувають феномени доброчинності та меценатства.

Доброчинність та меценатство – явища, знайомі в Україні ще з часів Київської Русі, козащини. Князі та гетьмани сприяли поширенню освіти, будували власним коштом храми, опікувалися талановитими країнами, посилаючи їх на навчання до найкращих європейських університетів. У XIX – на початку XX століття меценатство, набуло особливого поширення серед шанованих, знаних, заможних і не дуже, українців. До них можемо віднести меценатські родини Тарновських, Ґалаґанів, Чикаленків, батька й сина Рильських, Бродських, кілька поколінь Терещенків та Симиренків.

Метою нашої розвідки є узагальнення наявної інформації про участь представника родини Симиренків – Платона Симиренка, у творчій діяльності Тараса Шевченка та з'ясування раніше невисвітлених сторінок цих відносин.

Серед наявної історіографії зазначеної проблеми значний інтерес викликають дослідження М. Чалого [11], П. Зайцева [4], П. Жура [3], П. Вольвача [6]. Про стосунки Платона Федоровича і Тараса Шевченка розповідають Т. Симиренко і М. Сауляк [9]. Питання взаємовідносин представників родини висвітлені у наукових розвідках Л. Титаренко та В. Чоса [7], П. Жура [3].

Остання поїздка Тараса Шевченка в Україну достатньо вивчена. У наукових фондах Державного архіву Черкаської області зберігається листування П. Симиренка з Кобзарем. Відомо чотири листи Т. Шевченка до П. Симиренка і один лист від нього [1; 5].

Перебуваючи у засланні, Т. Шевченко мріяв повернутися до України, як зазначається в одному з його листів "день і ніч марив своєю батьківщиною" [6].

Отримавши дозвіл на звільнення 1 травня 1857 р., Тарас Григорович відразу вирушив у дорогу. Вже у Москві він зустрівся з друзями – М. Максимовичем, Г. Ґалаґаном, А. Мокрицьким, В. Рєпніною. Під враженням уваги до себе, сповнений творчих сил, він поїхав до Петербурга.

Повернувшись із заслання, Тарас Григорович відразу подає клопотання щодо зняття заборони на видання нової, доповненої версії "Кобзаря", нехай навіть із правками цензури. "Кобзар" редакції 1840 р. був вилучений царською цензурою відразу після арешту Т. Шевченка. Після повернення, автор не мав жодного примірника. Перевидання збірки стає першочерговим завданням Тараса Григоровича. У квітні 1858 р. він надає рукописи цензурному комітету з проханням дозволити видати їх під назвою "Поезії Т.Г. Шевченка" [8].

Не маючи ще дозволу на тиражування поезії, право на її видання куплено видавцем Д. Кожанчиковим. У листопаді 1858 року в листі до М. Максимовича, Т. Шевченко повідомив про те, що продав свої твори за 2000 крб., але грошей не взяв, бо ще не знав рішення цензурного комітету. Після позитивного вирішення питання, лише на початку травня 1859 року, поет подає прохання до президента Академії мистецтв та жандармського управління про дозвіл на поїздку в Україну. Тарас Григорович просив дозволу виїхати на Київщину, Чернігівщину та Полтавщину на п'ять місяців "для поправлення здоров'я і рисування етюдів з натури" [3, с. 427]. Незважаючи на вельми позитивну характеристику і клопотання графа Федора Толстого, з дозволом на поїздку в Україну офіційна

влада зволікала. 26 травня Тарас Григорович виїхав з Петербурга до Москви, а 29 травня в Україну. Після тривалої подорожі дістався Переяслава. Відпочивши з дороги у свого давнього приятеля А. Козачковського, він Дніпром вирушив у Прохорівку, на Михайлову Гору до М. Максимовича. 26 червня 1859 р. Тарас Григорович залишив гостинну садибу Максимовичів, перепливши човном на правий берег Дніпра. Дослідники М. Чалий і П. Жур вважають, що до Млієва він також дістався човном, спочатку до Сокирної, а потім – по річці Вільшанці, на цукровий завод Яхненка і Симиренка [3, с. 438].

На той час справи фірми Яхненка і Симиренка були саме у розквіті – підприємство за обсягом продукції посідало третє місце у Російській імперії [6]. Вона мала великі цукрові крамниці та комори майже в усіх великих містах, навіть у Москві й Петербурзі. Цукор, вироблений на українських підприємствах фірми "Брати Яхненки-Симиренко", успішно конкурував на європейському ринку з продукцією французьких, бельгійських та німецьких виробників. Машинобудівний завод Яхненків-Симиренків налагодив не лише виробництво найскладнішого обладнання для цукрових заводів, а й уперше виготовив вітчизняні парові двигуни для них. Фірма побудувала та успішно експлуатувала на Дніпрі перші в Росії суцільнометалеві пароплави "Українець" і "Святослав". До того ж, заводи українських підприємців славилися не лише гуманізмом і демократизмом адміністрації, високою платнею робітників, а й винятковими соціально-побутовими умовами для усіх працівників та членів їх сімей.

Для запрошених спеціалістів на Платоновому хуторі, неподалік заводів, було збудоване котеджне містечко європейського типу з присадибними земельними ділянками для кожної сім'ї. Сімейним робітникам також надавали пристойне житло, а одинокі та сезонні працівники мешкали у спеціально збудованому гуртожитку. Усіх мешканців і працівників безкоштовно обслуговувала заводська лікарня, аптека, лазня, кілька крамниць, за пільговими цінами діяла їдальня [6].

При заводі фірма створила технічне училище, у якому діти заводчан і селян з Млієва безкоштовно опановували технічні спеціальності. До того ж, у селищі упродовж кількох десятиліть, працювала школа, у якій також безкоштовно навчалися діти не лише працівників фірми, а й школярі з навколишніх сіл. У заводській школі, технічному училищі та лікарні працювали фахівці з вищою освітою. Фірма збудувала на свій кошт також заводську церкву. Селище мало вулиці з твердим покриттям і газовими ліхтарями, водогін, яких на той час не мали навіть у російській столиці. Працівники заводів, що належали фірмі, при каліцтві та втраті працездатності отримували спеціальну пенсію і мали значні соціальні пільги з інвалідності і на випадок втрати працездатності [6].

На заводах працювали кілька тисяч робітників. Вони їхали до Городища з усієї України і навіть з російських губерній. На замовлення фірми тисячі селян на Черкащині вирощували на своїй землі цукровий буряк, заробляючи на цій справі добрі гроші. Забезпечивши значну кількість людей робочими місцями і пристойною платнею, симиренківсько-яхненківська фірма врятувала десятки тисяч українських родин від еміграції до Сибіру й Далекого Сходу, що сприяло збереженню та збагаченню генофонду нації.

Керманичі фірми вирізнялися з-поміж інших підприємців високим патріотизмом, порядністю, величезною щедрістю і благодійництвом. У голодний 1830 рік вони врятували від смерті десятки тисяч черкаських селян, а в Кримську війну надавали фінансову підтримку армії, яку обкрадали російські чиновники та генерали [6]. В усіх сферах на підприємствах фірми нарівні з іноземними та російською функціонувала українська мова. Нею також намагалися навчати дітей у школі й технічному училищі. У заводському театрі українською мовою ставилися вистави.

Фірма "Брати Яхненки-Симиренко" започаткувала у тогочасній Російській імперії зародок цивілізованого народного капіталізму або українського національного капіталізму з "людським обличчям". У краї з переважно кріпосним населенням це явище було утопією. Не дивно, що Тарас Григорович, приїхавши на свою батьківщину, поспішив насамперед побачити городищенський завод братів Яхненків і Симиренка, котрі були, як він і сам, кріпаками.

Слава про діяльність українських підприємців була добре відома не лише в Україні, а й за кордоном. Тож цілком ймовірно, що про городищенське економічне і соціальне диво Тарас Шевченко довідався не лише з преси, а й від Михайла Максимовича. Мабуть, саме за його порадою, поет дорогою до Кирилівки вирішив відвідати садиби Симиренків, Яхненків та Хропаля, розташовані поблизу городищенського села Млієва. Можна припустити, що з Олексієм Хропалем, родичем Симиренків і керуючим городищенськими заводами фірми "Брати Яхненки-Симиренко", Т. Шевченко був знайомий ще до заслання. Про це пишуть й укладачі книги "Листи до Тараса Шевченка" [5]. Цілком ймовірно, що поїхати до О. Хропаля Тарасу Григоровичу міг також порекомендувати і П. Гулак-Артемівський, з яким підприємець давно листувався. До цього висновку наводить той факт, що саме до Хропалевого хутора поет завітав, їдучи по дорозі до рідної Кирилівки [6].

26 червня 1859 р. Т. Шевченко дістався до свого товариша О. Хропалю, і, не заставши його вдома, подався до П. Симиренка. Кобзаря надзвичайно шанували у цій родині, знайомство з яким вважали за честь. Тут його зустріли з гостинністю і пошаною [4, с. 329]. Знайомство тривало лише кілька годин, після яких Тарас Григорович став своїм.

Побачене глибоко вразило поета і через кілька днів він повертається до Млієва з наміром погостювати. Проживав на квартирі О. Хропалю, де вечорами збиралися службовці заводу [3, с. 136]. Поет розповідав веселі анекдоти, читав зі своєї "захалавної книжечки" вірші, написані у засланні. Такого художнього читання нікому з присутніх не доводилося чути ні доти, ні після того.

У родині Симиренків були відомі не лише опубліковані, а й позацензурні твори Т. Шевченка. За свідченням онуки П. Симиренка, біля входу до теплиці, у їх саду, був написаний чотиривірш:

О люди, люди небораки,
Нащо здалися вам царі?
Нащо здалися вам псарі?
Ви ж таки люди, не собаки [9, с. 129].

Однак припущенню мемуаристики, що цей напис зроблено Т. Шевченком, суперечить хронологія: вірш "О люди! люди небораки!" написано у Петербурзі більш як через рік після перебування поета у Симиренків, 3 листопада 1860 р.

Обідав, зазвичай, Тарас Григорович у Платона Федоровича, після чого йшли оглядати завод з усіма його службами. Т. Шевченка багато що дивувало, багато що викликало у нього захоплення, а, оглянувши училище. Він поривчасто обняв К. Яхненка, поцілував його і з почуттям промовив: "Батьку! Що ти тут наробив!" – На очах поета з'явилися сльози [10, с. 306].

На одному з обідів, мова зайшла про те, що в продажу давно немає творів Кобзаря, на що поет зауважив, що видавці скупляться, а сам він для цього не має грошей. Платон Симиренко негайно запропонував фінансову підтримку новому виданню "Кобзаря", бо вважав це за честь. Шевченко з радістю прийняв пропозицію мецената [10, с. 306].

Гостював Т. Шевченко у Млієві кілька днів. Крім Симиренків відвідував садиби Яхненків і Хропалю. Його зачарував мальовничий Хропалів хутір, з каскадом чарівних ставочків і дивовижної краси будиночком – куренем на греблі. Захоплюючись садом О. Хропалю, поет висловив бажання такий самий садочок розвести в себе, у своїй майбутній садибі на березі Дніпра. Йому і в цьому пообіцяли допомогти: на заводі були свої садівники, багаті шкільки фруктових дерев, різних декоративних рослин і кущів, а маючи свій пароплав на Дніпрі, Яхненко пообіцяв навіть перевезти дерева у Канів. Одним словом, йому обіцяли влаштувати сад на його смак, без жодного з його боку клопоту й витрат [10, с. 307].

Любив Тарас Григорович відпочивати й малювати під старезним дубом, який у народі нарекли "Шевченківським". Заприятелював Т. Шевченко з дітьми Хропалю. Особливо полюбилася йому старша Катерина, яку Тарас Григорович ніжно називав Титарівною (О. Хропаль на громадських засадах був ще й титарем заводської церкви) [2, арк. 4].

Цього разу Тарас Григорович пробув у Городищі три дні. Проводжало поета велике зібрання, майже усе заводоуправління й мешканці Платонового хутора. Платон Симиренко спорядив для поета найкращий екіпаж, а на випадок непогоди дали гостю ще й плаща.

Як засвідчує П. Жур, з Корсуня Т. Шевченко ще двічі приїжджав до Симиренків. Імовірно, що з Платоном Федоровичем і О. Хропалем поет обговорював питання кредитування будівництва своєї хати у Пекарях та видавничі справи.

П. Симиренко та Яхненко клопоталися перед управителем мошнянських маєтків князя Воронцова про надання допомоги у звільненні Т. Шевченка з-під арешту у Мошнах 13–18 липня 1859 р. [4, с. 335].

Після садиби Симиренків Т. Шевченко відвідав рідну Кирилівку. Прибувши 7 вересня 1859 р. до Петербурга, Тарас Григорович отримав приємну звістку про обрання його академіком гравюри. Тішився поет також і позитивним рішенням цензурного комітету, який до нового видання пропустив не лише "Кобзаря", "Гамалію", "Гайдамаків", а й низку творів ранніх років – "Наймичку", "Невільника" та ін. [4, с. 341].

Незабаром, у листопаді 1859 р., цензурний комітет переглянув своє попереднє рішення і дозволив видавати лише певний перелік добре рецензованих творів. Як писав Т. Шевченко, "цензура так, проклята, обчистила мої твори, що я ледве пізнав свої діточки" [4, с. 344]. Тарас Григорович насамперед взявся готувати до друку "Кобзар". Досить негідно повівся і видавець Д. Кожанчиков, який за повне видання "Кобзаря" пообіцяв Т. Шевченку заплатити 2000 крб. Перед поїздкою в Україну поет отримав від нього певну суму, яку тепер він мав повернути видавцеві. Т. Шевченко болісно переживав удари долі, відчуваючи свою фінансову безвихідь, але саме це і дало змогу йому переглянути кабальну угоду з Д. Кожанчиковим. Т. Шевченко пригадав обіцянку П. Симиренка прийти йому на допомогу.

26 листопада 1859 р. поет писав П. Симиренку: "Сегодня получил я мои сочинения из Цензурного Комитета, сильно пострадавшие от долговременной "питки". Пострадавшие так, что издатель соглашается их напечатать на условии, на которое я не могу и не должен согласиться" [3, с. 467]. Того ж дня Т. Шевченко звертається з листом і до О. Хропаля. Йому він пише українською мовою і теж скаржиться на цензурні утиски: "...сьогодні цензура випустила із своїх пазурів мої безталанні думи та так, проклята, обчистила, що я ледве пізнаю свої діточки" [3, с. 467]. К. Яхненку, якого Т. Шевченко вельми цінував і дуже любив, він не писав, бо знав, що той був неписьменним. Але щирі вітання старійшині фірми передавав, опікуючись про його здоров'я.

П. Симиренко відразу ж дав розпорядження надіслати поетові необхідні для видання книжки гроші й при цьому зазначав: "З цієї поштою надсилаю листа до Москви Саві Дмитровичу Пурулевському і прошу його вислати Вам 1100 руб. Коли вийдуть книги, прошу Вас надіслати мені їх на 1100 руб. до Москви, а Сава Дмитрович надішле їх нам сюди, і ми з вами розквітаємося" [2, арк. 8].

Меценат з Т. Шевченка не брав навіть комісійних, про що безпідставно стверджують окремі автори. На позичені гроші П. Симиренко фактично викупив значну частину накладу. Книгу безкоштовно Платон Федорович поширив серед робітників фірми та роздавав селянам в усій Україні. Наклад видання офіційно склав 5800 примірників, проте книг видрукували на 250 більше (загальний наклад 6050). За ініціативою Тараса Шевченка, друкарня П. Куліша, крім офіційних, видрукувала ще й 250 нецензурованих примірників. До них поет власноручно вклеював непропущені цензурою місця, видрукувані на окремих клаптиках паперу. Про існування додаткового накладу видання переконливо засвідчує лист Т. Шевченка до П. Симиренка від 3 січня 1860 р. Він повідомляє, що після виходу книжки з друку частина накладу буде надіслана до Москви агенту фірми С. Пуревському в покриття боргу, а потім додає: "а неподцензурный экземпляр вам доставит брат Варфоломий" [2, арк. 12].

Наприкінці січня 1860 року "Кобзар", профінансований П. Симиренком, побачив світ. Свою нову книгу Т. Шевченко в першу чергу вислав в Україну. Поет радів і тішився з того, що "Кобзар" добре розходиться, користується попитом і дає йому чималий дохід. Про це він писав Варфоломію Т. Шевченку 1 лютого 1860 р., знав, що "пані дуже кривляться на сліпого старця" [5, с. 194]. Тому й прохав своїх друзів з України повідомити, як "Кобзар" зустріли в Україні.

До видання "Кобзаря" 1860 року долучили портрет Т. Шевченка, написаний М. Микешиним. Книгу автор присвятив Марко Вовчок. Свою вдячність щедрому кредитору за фінансову підтримку праці Т. Шевченко увічнив на титульній сторінці, зазначивши, що вона видана "Коштом Платона Симиренка" [2, арк. 1].

Коли Платон Федорович одержав від автора з власноручним підписом "Кобзаря" і побачив на обкладинці своє прізвище, то був цим украй незадоволений: "Нікому не може бути ніякого діла до того, як я витрачаю свої гроші" [9, с. 129]. Традиційно фірма "Брати Яхненки та Симиренко" ніколи не виставляла на люди цей бік своєї багатогранної діяльності. До того ж, оприлюднення допомоги визначному діячеві української культури, гнаного царизмом, який перебував у відкритій опозиції до імперії та царського режиму, було вельми небезпечним для діяльності фірми. Подальші події та прискіпливе ставлення царських урядовців і III відділення до першої торгово-промислової фірми українських підприємців засвідчили, що побоювання П. Симиренка не були безпідставними. В анналах III жандармського управління на керманичів фірми заведене відповідне досьє, а Платонів хутір і заводи фірми уже тоді називали "гніздом українофільства" та "малоросійського сепаратизма" [9, с. 129]. Тому царська адміністрація упродовж кількох десятиліть вела активний і цілеспрямований курс на її руйнацію і знищення.

Книга, як сімейна реліквія, після смерті Платона Федоровича (1863 р.) зберігалася у будинку Тетяни Іванівни Симиренко, але під час обшуку і арешту Льва Платоновича у 1878 році за його революційну діяльність вона потрапила до рук поліції як доказ "його злочинної діяльності".

Авторський подарунок "Кобзаря" з написом К. Яхненку зберігається у будинку-музеї Т. Шевченка в Києві.

Вихід у світ "Кобзаря" був радісно зустрінутий не тільки українською громадськістю, але й російською революційною демократією. М. Добролюбов присвятив йому дуже теплу рецензію, у якій назвав появу віршів Т. Шевченка значним явищем в українській і російській літературі [10].

Про тісний зв'язок Кобзаря зі своїм народом свідчать і його намагання підготувати підручники рідною мовою для українських недільних шкіл. Уже будучи важкохворим, поет щоденно працював над укладанням "Букваря". За оцінкою навіть сучасних фахівців цей підручник для української людності, особливо дітей, був вельми цінним, оригінальним і повчальним. Дозвіл на видання "Букваря" Т. Шевченку дався досить важко, на заваді стала не лише цензура, а й ієрархи російського духовництва. Друкував Тарас Григорович книгу на власні кошти. Вона побачила світ 21 листопада 1861 р. Вийшов "Буквар" на той час великим накладом – 10 тис. примірників.

Безперечно, на нього він витратив кошти, зароблені на розповсюдженні "Кобзаря". Тож уже опосередковано щедра симиренківська допомога Т. Шевченку посприяла й виданню такої потрібної для України книги, як "Буквар".

Т. Шевченко мав намір підготувати для шкіл в Україні ще й підручники з арифметики, географії та астрономії. Передчасна смерть поета порушила ці плани. Через два роки помре і меценат П. Симиренко. Немає сумніву в тому, що коли б цим видатним особистостям Бог подарував ще хоча б 5 років життя, то вони створили б матеріальну базу для українського шкільництва. Можливо, тоді б і не настала в Україні зловісна доба "валуєщини", що знищила перші паростки українського духовного відродження.

Отже, благодійницька діяльність українських підприємців мала позитивний вплив на розвиток вітчизняної культури, а їх матеріальна підтримка діяльності творчих особистостей створювала умови для збагачення світової культурної скарбниці. Узагальнивши наявну інформацію стосовно останніх років життя Тараса Григоровича, можна стверджувати, що знайомство з родиною Симиренків та їх фірмою вплинуло на його подальшу творчу діяльність. А видання останнього прижиттєвого "Кобзаря" 1860 р. взагалі було б неможливе.

Список використаних джерел

1. Державний архів Черкаської області, ф. 5799, оп. 1, спр. 13, 7 арк. 2. Державний архів Черкаської області, ф. 5799, оп. 1, спр. 14, 22 арк. 3. Жур П. Труды и дни Кобзаря / П. Жур. – Люберцы: Люберцкая газета, 1996. – 568 с. 4. Зайцев П. Життя Тараса Шевченка / П. Зайцев. – Нью-Йорк-Париж-Мюнхен, 1955. – 400 с. 5. Листи до Тараса Григоровича Шевченка. – К.: Наукова думка 1993. – 384 с. 6. Вольвач П. Остання подорож Тараса Шевченка по Черкащині та його зустріч і листування з Платоном Симиренком, Кіндратом Яхненком та Олексієм Хропалем / П. Вольвач. – Режим доступу: <http://www.ualogos.kiev.ua/fulltext.html?id=886>. 7. Титаренко Л. Видавництво "Кобзаря" коштом Платона Симиренка / Л. Титаренко, В. Чос // Голос України. – Режим доступу: <http://golosukraine.com/publication/suspilstvo/parent/12157-do-simirenkiv-u-kvituchij-mliyviv/>. 8. Кекух О. Друзі великого Кобзаря / О. Кекух // Черкаська правда. – 16 лютого 1958. – Режим доступу: http://shevchenkiv-kraj.com/peoples/about_TGSH/kobzar_semerenko. 9. Симиренко Т., Сауляк М. Спогади про Л. П. Симиренка / Т. Симиренко, М. Сауляк // Дніпро. – 1963. – № 4. – С. 129. 10. Чалий М. Відвідання Т. Г. Шевченко цукрового заводу Яхненків і Симиренка / М. Чалий // Спогади про Тараса Шевченка. – К.: Дніпро 1882. – С. 305–308.

Виктория Карпенко

Т. Г. ШЕВЧЕНКО И МЕЦЕНАТСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ СЕМЬИ СИМИРЕНКО

Благотворительная деятельность на территории Украины имеет давние корни, ею занимались даже целые семьи. Семья Симиренко были одними из крупнейших меценатов второй пол. XIX – начале XX вв. Начали данный вид деятельности они, оказав финансовую помощь Тарасу Григорьевичу Шевченко. Статья является разведкой отношений представителей семьи Симиренко с Т. Шевченко. Рассказывается о путешествии поэта по Черкасской области, пребывание в Млиеве, посещение сахарного завода, приводятся цитаты из его писем. Освещаются аспекты их сотрудничества и ее последствия для семьи Симиренко, Кобзаря и общества в целом.

Ключевые слова: меценатство, Платон Симиренко, Тарас Григорьевич Шевченко, предприниматели, ссылка.

Viktoriya Karpenko

TARAS SHEVCHENKO AND PATRONAGE FAMILY SIMIRENKO

Charitable activities on the territory of Ukraine has ancient roots, it engaged even entire families. Symyrenko's family were one of the greatest patrons of the second half of the XIX – early XX century. Started the activity by providing financial assistance to Taras Shevchenko. This paper is the exploration of relationships with members of the family Symyrenko and Shevchenko. It was told about the journey of the poet in Cherkasy, stay in Mliyevi, visiting a sugar factory, quoting from his letters. Highlights aspects of their cooperation and its implications for family Symyrenko, poet and society.

Key words: patronage, Platon Symyrenko, Taras Shevchenko, entrepreneurs, exile.